

Jordi Cabré va guanyar el Ciutat de Palma amb 'El virus de la tristesa'. XAVIER BERTRAL

Independència a la deriva

Narrativa

El virus de la tristesa

Jordi Cabré
Premi Ciutat de Palma 2006
Moll/Proa. Palma/Barcelona, 2006
Xavier Gual

Jordi Cabré és un dels narradors amb millor futur de les lletres catalanes. Domina la tècnica, estudia l'adjectiu i la varietat de registres buscant sempre la suggestió en el lector. Aquestes són les seves principals virtuts, però aplicades sense la mesura adequada poden perjudicar una bona novel·la. Cabré ha plantejat a *El virus de la tristesa* la seva obra més ambiciosa, publicada després de l'excel·lent *Rubik a les palpentes*. Potser amb les ganes de demostrar les seves qualitats, ara s'ha ariscat amb un argument format per tres trames paral·leles sobre la nissaga

dels Capdevila. L'Antònio, *pater familias*, mariner de la Barceloneta, perdedor de la Guerra Civil i protagonista d'una involuntària aventura dalt del transatlàntic *Independence*; Antoni, el fill, nomenat president de la Generalitat precisament el dia que el seu pare mor; i el jove Toni, *hacker* que no rep l'atenció del pare president i que descobreix l'embolic diplomàtic entre l'Espanya de Franco i els Estats Units, on el seu avi es va jugar la pell per Catalunya.

L'argument és complex i interessant –amb curioses aparicions d'una diva portuguesa i del mateix Josep Pla com a cronista de bord– però en alguns moments grinyola en el to, que balla entre el drama i la comèdia al llarg de més de cinc-cents pàgines. D'altra banda, la desmesura en la narració embafa en els passatges més descriptius. Així, quan apareix el feixista Quintana, la veu narrati-

va s'excedeix en expressions pàtries preconstitucionals en què fins i tot els mables poden arribar a ser traïdors, maçonics, *cautivos y desarmados*. En el Capdevila júnior, *hacker* internacional, les referències s'omplen de xarxes, connexions, iPods, confessions *on line* i hores amb una amiga "burxant-se la ranura i el joystick tot fent una intensa transferència d'arxius". Moltes imatges són ben trobades i imaginatives, però acaben fatigant la lectura i distancien l'atenció de l'argument.

Si el missatge de la novel·la és que l'autodeterminació depèn o està en mans del poble, Jordi Cabré, que coneix aquest món de prop, ens sentència que els nostres representants polítics no estan a l'altura de les circumstàncies i que es vendrien per un plat de lleties, sacrificant els somnis històrics de tota una nació. I això, certament, és un virus encomanadís i trist.

Entre la història i la ficció

Narrativa

Ulls de falcó

Josep Maria Loperena
Columna. Barcelona, 2006
Ferran Aisa

Josep Maria Loperena (Alguaire, 1938) és advocat i escriptor. Com a advocat ha destacat en la defensa de processos judicials com el cas de *La torna*, en defensa dels Joglars, el cas Scala, etcètera. Ha publicat diversos llibres de dret i darrerament s'ha distingit com a assagista (*Memorias de los otros*, 2004) i com a novel·lista (*La casa del fanalet vermell*, 2004, amb què narra la Barcelona de la vaga dels tramvies del 1951).

Ara torna a publicar una novel·la, *Ulls de falcó*, novament sobre la ciutat de Barcelona. Es tracta d'una història sobre l'amistat i la traïció centrada en l'època tenebrosa del franquisme. Loperena retrata la ciutat poruga, trista, ombrívola i sense brillantor de la postguerra. La novel·la s'inicia el març del 1956, quan els guerrillers anarquistes Quico Sabaté i Josep Lluís Facerias actuen junts en un atracament a la delegació del Banc Central del carrer de la Fusina. En la fugida dels dos maquis i la posterior persecució policial Face-

rias és ajudat per un jove estudiant, Alberto *El Dandi*, fill de la classe alta barcelonina. El jove de casa bona i el guerriller establiran una relació estranya però d'ajuda mútua. Una amistat que durarà fins a la mort del guerriller, el 30 d'agost del 1957, en una emboscada a la cruïlla del passeig de Verdum amb Pi Molist.

Loperena ha aconseguit trenar una història en què hi ha de tot, lluita, amor, erotisme, intriga... A la novel·la abunden les referències cinematogràfiques, les musicals i les cançons populars. El Dandi fins i tot va a una sala on actua Juliette Greco, la musa de l'existencialisme.

Loperena ha fet una crònica acurada dels anys 50, amb la vaga dels tramvies del 1951, les assemblees estudiantils, les cèl·lules universitàries del PSUC, les accions anarquistes, els homes del règim... Els espais de la ciutat, les sales de festa, els teatres, els cinemes i els bars són els reals de l'època. L'autor, ben documentat, gairebé ha escrit un assaig novel·lat que aconsegueix un perfecte equilibri entre la història real i la ficció. I ho fa a través d'un estil àgil, viu i fresc. Loperena, d'aquesta manera, presenta al lector uns fets amb tota la cruïlla de la dictadura de fons.

Josep M. Loperena és advocat i escriptor. FRANCESC MELCION

Antoni Ribas Tur. AVUI

La mort i altres amnèsies

Poesia

Ciutats sense memòria

Antoni Ribas Tur
Premi Josep M. López-Picó 2005
Proa. Barcelona, 2006
Xènia Dyakonova

La mort sempre arriba massa aviat. I nosaltres sempre som massa joves per rebre-la. Tinc un amic que es tapa els ulls quan veu la paraula *mort* en els meus poemes. I el puc entendre. Igual que llegint un poema d'Aleksandr Kuixner, el millor poeta rus d'avui, entenc –sense poder amagar un somriure irònic– un personatge femení que diu: "Vostè és un bon poeta, però escriu massa sobre la mort".

El poemari *Ciutats sense memòria* és una reflexió aparentment impassible sobre aquella fase tan especial de la vida com és el seu final. Comença amb la descripció d'un cos d'adolescent mort a la platja i acaba parlant de la pèrdua de l'amor. El llenguatge de Ribas és absolutament despullat, mancat de metàfores, al·legories i d'altres artificis mil·lenaris de la poesia. Cada poema és un intent de viure la mort, o potser apartar la cortina que ens separa d'allò que ve després: separar-la per adonar-se que no hi ha res al darrere.

El clima del llibre de Ribas és un clima postapocalíptic, i l'espai en el qual ressona la veu abstracta i distanciada del jo és precisament un espai en què no hi pot haver gaire cosa més que buit i insectes. Les ciutats sense memòria són totes les ciutats del món després d'una catàstrofe, o moments d'una vida que ha deixat de tenir sentit. El distintiu de la mort és la pèrdua de la memòria, i és des d'aquesta memòria esborrada, des d'una falta d'identitat, que parla el jo del poeta.

Contactes amb el mal

Narrativa

L'assassí de la fi del món

Toni Leyva
Columna. Barcelona, 2006
Anna Tomàs

Primer volum d'una trilogia sobre els contactes entre la religió i el poder, *L'assassí de la fi del món* és una novel·la policíaca que, més enllà del pur

entreteniment, pretén fer reflexionar el lector sobre el rumb que està prenent la societat: "Satanàs ja ha guanyat la guerra. Si parlo de la Fi del Món, efectivament, és perquè es tracta de la Fi d'un Món i del començament d'un altre [...] Aquesta trilogia estudia el triomf del mal en el segle XX des que va començar l'era d'Aquari".

Signada amb el pseudònim de Toni Leyva i ambientada el Nadal del 2007, la

història s'inicia amb l'aparició d'una sèrie de crims rituals esgarrifosos. Tot sembla indicar que es tracta de l'obra d'un assassí en sèrie influenciat per la història col·lectiva sobre l'arribada de l'Apocalipsi que des de fa unes setmanes estan anunciant els fanàtics religiosos i la premsa sensacionalista. A través de les pistes i enigmes sinistres que l'assassí escampa, la policia anirà desfent el nus d'un cas en

què es troben implicats maçons, sectes satàniques, narcotraficants, policies corruptes i, fins i tot, el Vaticà.

Dotat d'un ritme trepidant i una prosa cuidada, el títol que ens ocupa destaca sobretot per la introspecció psicològica que ha portat a terme l'autor. Endinsant-se en els replècs de l'ànima humana, ha construït una galeria de personatges fascinants, plens d'ombres, amb racons i aspectes que no

acabem de veure clars. Així mateix, el recurs de l'humor, com a tècnica per alliberar-nos de l'angoixa que generen tantes morts sàdiques i gratuïtes, és una peça fonamental del llibre. Els Il·luminats de Dan Brown són d'opere. Si voleu submergir-vos en les tesis de la maçoneria i, a més, aprendre importants lliçons sobre qui regeix l'Ordre Mundial no us perdeu aquesta primera entrega de *La trilogia satànica*.